

Ülkemizin Yol Göstericisi Bilim ve Akıl Olmalıdır. Bilim ve Akıldan Uzak Arayışlar Felakete Yol Açar!!!

Prof. Dr. Ali ÖZDEN

Bu ülkede okuma yazma oranı artacağına azalmaktadır. Okuyup anlama oranı ise nerdeyse sıfırladadır. Çünkü son yıllarda yaygın şekilde görülen “Akıl Durgunluğu Sendromu” nedeniyle okuyan da anlamakta sıkıntı çekmektedir. Sonuçta toplum düşünememekte, düşünse de ifade etmekten korkmaktadır. Korkunun insana yararı yoktur. Bu yazıyı yazmamın amacı bazı insanları eleştirmek değil düşüncelerimi sizlerle paylaşmaktır. Akıllı insanlar eleştirilmekten hoşlanır. Aklı az olanlar ise eleştirilmekten hoşlanmaz. Biz toplum olarak eleştirilmekten hoşlanmadığımız gibi eleştiri yapıpana teşekkür edeceğimize düşmanlık duyarız. Genellikle tarihimiz konusunda da yeterli, doğru dürüst bilgimizde yoktur. İstesek de istemesek de bizden önce birileri de tarihi yazmaktadır. Tarihle yüzleşmeden bu günü anlamamız, kendimizi tanımamız mümkün değildir. Şimdi şunu söylemek isterim, tarih Sümerlerle başlar çünkü yazıyı onlar keşfetmiştir. Fakat MÖ 12.000’lerde insanoğlu birbiriyle konuşarak bir medeniyet yaratırken resim yaparak da gelecek kuşaklara geçmişin örf ve geleneklerini de taşımıştır. Tarihi kendileriyle başlatmak isteyenlere, daha önce tırnaklarıyla geleceğimizi yaratan, bizi bugünlere getirenleri yok saymak için çaba gösterenlere şunu söylemek isterim. Sizden öncekiler yarattı, siz onları yok sayarak kendinizi yok etmeye çalışıyorsunuz. Size düşen gelinen noktada yola devam etmektir. Çünkü onlar olmasa siz olmayacaktınız. Onlar yaratan, siz hazircısınız. Yaratanların hem bilgi hem de tecrübesinden yararlanmazsa-

nız onların yarattığını yaşatamazsınız. Hazıra konma hastalığı olanlar aynı tarihsel döngünün parçası olmaktan da kurtulamazlar. Ekmede dikmede olmadan yemede içmede ortak olmak isterler. Hazıra konmak hak değildir. Hak sahibi olmak için almak değil vermek gerekir. Kendini değil insanı ve ülkeni düşünmen var etmen gerekir. Kendinizden öncekileri yok sayarak, onların bilgi ve tecrübesinden yararlanmadan bir yere gidemezsin ama geldiğin yere dönmek zorunda kalırsın. Okuyacaksın, araştıracaksın, bilgi sahibi olacaksın, düşüneceksin, kendinle, insanla, insanlıkla, ülkenle tanış olacaksın.

Şayet bunu yapamazsan yalnız kendin için var olursun. Kendisi için var olanlar, gönüllü kuruluşlarda da kendileri için var olacaklarından yararlı da olamazlar. “Non-profit” organizasyonlarda insanlar kendileri için değil toplum için çalışırlar. Gönüllü kuruluşlar; başta mesleki kuruluşlar, uzmanlık dernekleri, bilimsel amaçlı dernekler vs. devlet için, toplum için, yaşam için, insanlık için vardır. Gönüllü kuruluşların özellikle bilim temelli ve uzmanlık temelli olanları toplumun beyin gücüdür. O güç kullanılmadan geminin yüzdürülmesi mümkün değildir. Gemi yüzdürülünce gideceği yeri belirleyecek olanlar da onlardır.

İnsanoğlu oldum olası nereden geldiğini, niye geldiğini, nereye gideceğini düşünmektedir. Geldiler, gördüler ve gittiler. Düne kadar söylemlerin çoğunun yanlış olduğunu bilim açık şekilde ortaya koymuş ve insanoğluna doğayı anlamaya

çalışıp ona uyum göstermesinin olmazsa olmaz olduğunu ortaya koymuştur. Fakat bazı toplumlar “Akıl Durgunluğu Sendromu” nedeniyle bilimin tüm imkanlarından ve yaratıklarından yararlandıkları halde anlamakta zorluk çekmekte, geçmişin dogmalarından kurtulamamaktadırlar. Bilim, bilime uyum göstermeyen toplumların kölelikten kurtulamayacağını ve zaman içinde yok olup gideceklerini açıkça ortaya koymuştur. Günümüzün devletlerinin çağcıl olması, dünyevi olması, halk için halk adına gücünü kullanması gerekir. Devlet bilimden ve insandan yana kesin taraf olmalıdır. Devlet uhrevi işleri bireyin kendine bırakmalıdır. İnsanoğlu inançlarını kendi içinde yaşmalıdır. İnanç sistemleri insana, insanlığa ve devletlere saygıyla yaklaşmalıdır. Aynı şekilde insanlık da devletlerin inanç sistemlerine saygılı olmalıdır.

Bilime hem devletler, hem dinler, hem de insanlar saygılı olursa dünya yaşanabilir bir yer olma özelliğini korur. İnsan merkezli bir yaşamın devamlılığında öncülüğü bilim ve akıl yaparsa bu yolculuk devam edebilir. Geldik-gördük, görülen köye kılavuz gerekmez. Dünyamızın, insanlığın devamı için gece gündüz çalışarak, gelecek kuşaklara yaşanabilir, özgür bir dünya bırakmak için çaba sarf etmeliyiz. Kendi çıkarları peşinde koşanlar unutmaması ki, yaptıkları gelecek kuşakların ve dünyamızın mezarını kazmaktır. Buna bilimin kesinlikle izin vermeyeceğini herkes bilmelidir.

Okullara, üniversitelere, araştırma merkezlerine, kurumlara din-siyaset sokularak ülke karanlığa sürüklenmektedir. Bilimden korkmıyandı insanı da, insanlığı da, dünyayı da, kainatı da aydınlatacak olan. Geri kalmış, cahil toplumlar bilim düşmanlığında ilk sırada olsalar da bilimin nimetlerini kullanmada ve tüketmede en önde gelmektedirler. Çünkü onların tek sorunu vardır, o da çıkarlarını düşünmek ve “money”ye tapınmaktır. Birlikte olmayı, birlikte yaşamayı, birlikte paylaşmayı, birlikte var olmayı ne öğrenebildik ne de öğretebildik. İlkel-gezgin toplumlar gibi bireysel-ailesele var olmayı aşamadık. Yerleşik düzene de geçsek uyum gösteremedik. İnsanlık tarihini bilmediğimiz gibi yaşadığımız toprakların da tarihini öğrenemedik. Bundan kim mi sorumlu? Elbette ki öncelikli olarak hepimiz, sonra da binlerce yıldır dünyayı yönetenler. Dünyanın her yerinde cahil kendini alim zannedenler, biri de çıkıp ‘kardeşim sen her şeyi bildiğini zannediyorsun, kendini kandırmak için bunu yapıyorsun’ demiyor. Cahil kendine değil, yönetene tapınır. Bu karanlıktan kurtulmadığı sürece o, okumuşun dediğine inanmayacak, ne de gittiği yola gitmeye-

cektir. O kendi bildiğini okuyacaktır. O okumuşu kendinden saymaz ve dost bilmez.

Ülkemiz verilerine (TÜİK) göre, dünya genelinde kitap okuma sıralamasında Türkiye olarak 86’ncı sıradayız. Vatandaşlarımız günde 6 saat TV izliyor, 3 saat internet kullanıyor, kitap okumaya 1 dakika zaman ayırıyor (yılıda 6 saat). Kitap ihtiyaçları listesinde 235. sırada, bu alanda dünya rekoru kırımız. Yapılacak iş eğitim, eğitim, eğitim. Okul çağında okuma alışkanlığı kazanmalıyız. Devlet bu konuda destek vermelidir. Bankalar, gönüllü kuruluşlar, kasabalarda kitap evlerinin, kitapçı dükkânlarının açılması için projeler geliştirmelidir. Görsel medya bu konuda ne yapacaksa yapmalıdır. Sonra da devletimiz bilginin halka ulaşması, indirgenmesi ve bilimin ne olduğunun öğretilmesi için bütçeden para ayırmalıdır ve bu miktar en az ABD’ninki kadar olmalıdır. Çünkü bizim acil ihtiyacımız var. Artık biz kendi mezarımızı kazmaktan vazgeçmeliyiz. Bir ülkenin değeri-önemi o ülkenin aydın ve beyin gücü kadardır. Türkiye’de kitap okuma oranı %0,1, Avrupa da %21, dünyada en çok kitap okuyan ülke %21 ile İngiltere-Fransa’dır. Japonya %14, Amerika %12, İspanya %9 ve Türkiye %0,1 ile dünya sonuncusudur. Türkiye’de okunan kitapların %24’ü siyasi, %13’ü düşün ağırlıklı, %7’si kişisel gelişim, %65’i de askeri-tarih vs. Biz okumadan bilgi sahibi olan ülkeler arasındayız. İşte bu nedenle düşünemiyoruz, yeni bilgiler üretmiyoruz. Bu konuya halkımız ve devlet el koymalı, gereken projeleri üretmelidir. Çin’li der ki ‘Önemli olan yola çıkmaktır. Yolum nereye çıktığı değil’. Ama biz karanlığı yıkmak, aydınlığa kavuşmak için yola çıkmalıyız. Din de ahlakla, demokrasi de hukukla birlikte yola koyulmalıdır.

Tip eğitimi yaşam boyu süren bir eğitimidir. Temel tıp eğitimi nedenli zor ise uzmanlık eğitimi de o denli zordur. Yaşam boyu sürecek eğitimde yaşanacak zorluklar, sorumluluklarla birlikte zor mu zordur. Doktor kendini insana insanlığa adamıştır. İnsanın zor günlerinin umudu doktordur. Bir de hekimlerin zor şartlar altında çalışmak zorunda bırakıldığını da düşünecek olursanız hekimlere karşı sevgi ve saygımız artacaktır. Ülkemizde hekimler, en olumsuz koşullarda, devleti de vatandaşları da sırtında taşımıştır. Tüm olumsuzlukların, tüm yetersizliklerin faturasını devlet ödeyeceğine hekimlerimize ödetmişlerdir. Devlet, 57 yılda, tıpta tam gün çalışmayı hayata geçirememiştir. Çünkü tutucu, yenilikten yana olmayan, maddeci hekimlerin baskısına esir olmuştur.

Vatandaşlarımız yaşanan imkânsızlıkları, yetersizlikleri bilmediğinden, sorunların kaynağının sistem olduğunu da kavrayamadığından, hep doktorları suçlamıştır. Bilgisizliğin yanı sıra cehalet nedeniyle davranış bozukluğuna da sahip olduklarından hekimlere saldırmışlar, taciz, sakatlama hatta öldürmeye kadar giden acıları yaşatmışlardır. Kim olursa olsun, hekime hakaret edecek, saldıracak, sakatlayacak öldürecek kadar hiç kimsenin hayvanlaşmaması gerekir. Hekimin tek düşüncesi hastasına yardımcı olmaktır. Ömür boyu kendini eğiten insana sevgiyle-saygıyla yaklaşmak gerekir. Bütün bunların sorumlusu her zaman, halkın kendi adına devleti yönetmeye gönderdiği insanlardır. Bir toplumu güzel günlere götüren, devleti ayakta tutan, milletin onurunu yücelten ve geleceğini sağlama alan o ülkenin iyi yetişmiş insan gücüdür. Toplum da devlet de iyi yetişmiş insan gücüne saygılı olmalıdır. Devlet bilim adamlarına ve doktorlarına sıkıntı yaratmamalıdır. Hasta da hasta yakınları da hekimlere karşı saygılı olmalıdır. Çünkü hekimler en zor koşullarda onlar için çalışmaktadır. Devlet hekimin özgürlüğünü ve güvenliğini sağlamalıdır. Devlet, hekim ve hasta arasında para sorunu yaşanmamalıdır. Devlet vatandaşın doğal hakkı olan sağlık hizmetini ücretsiz vermelidir. Devlet hekimin ekonomik durumunu uluslararası standartlara çıkarmalıdır. Hekim de, yaşam boyu eğitimin gereği olan sürekli eğitim programını uygulamalıdır. Bu konuda devlet de gereken desteği vermelidir. Hekimler hasta hakları konusunda duyarlı olmalı ve hastanın yanında yer almalıdır. Hekim mesleği gereği deontolojiye ve etik kurallara uyma konusunda duyarlı olmalıdır. Hekim sorumluluklarını mutlaka bilmelidir ve denetlenmekten korkmamalıdır.

Sağlık hizmetlerinin sunumunda siyaset değil bilim yer almalıdır. Devlet, hekimin siyasete ve dine alet edilmesine zemin hazırlamamalıdır. Devlet, son yıllarda lüks yataklı hastaneler inşa etmektedir. Batı dünyasında son 40 yıldır yataklı servisler küçülmekte ve sağlık hizmeti ağırlıklı olarak ayaktan verilmeye geçilmektedir. Bu ülkeler, birinci basamağa başvuran hastaların %75-85'inin sorunlarını çözecek şekilde polikliniklerin alt yapısını güçlendirmeyi ve yan dal uzmanlık alanlarını arttırmayı, aile hekimlerini de bilgi ve beceri açısından üst düzeyde yetiştirmeyi hedeflemektedirler.

Bir toplum varlığını sürdürmek istiyorsa yalana-yalancıya itibar etmemelidir. Bilime itibar edilmelidir, çünkü doğruyu o bilir yanlışını o düzeltir. Bilimi yaratan insandır-doğadır. Dünya güneşin etrafında yaklaşık 108.000 km/saat (107.200

km/saat) hızla dönüyor. Dünya kendi eksenini etrafında ise 1.674 km/saat hızla dönmektedir. Böylece kendi etrafında 24 saatte bir tur tamamlamaktadır. Yaklaşık 500 yıl öncesine kadar dünyanın düz ve sabit, güneşin de dünyanın etrafında döndüğü zannedilmekteydi. Ama zamanla inanç merkezleri de ürettikleri bilgilerin yanlış-yalan olduğunu kabullenmek zorunda kaldılar. Bilim, varsayımların gerçek olmadığını ortaya koydukları dogmaların yalan, kilisenin de yalancı olduğu anlaşılmıştır. Alay konusu olmamak için yapılacak iş bilimden yana tavırlı olup bilimsel araştırmalara hız kazandırmaktır. Geçmişteki bilgilerle bugünü anlamak, kurgulamak mümkün değildir. Bugünü ve geleceği bugünün bilgileri ile değerlendirmek, kurgulamak gerekir. Değişim ve gelişim göstererek bilime ayak uydurmamız gerekmektedir. Uyum göstermeyen toplumların bundan böyle sessizce yok olacağı görülmektedir. Geçmişe takılı kalan uyumsuzlukların süratle eğitilmesi gerekmektedir. Devlet görsel medyayı kullanarak, bilim tarihi-insanlık tarihi, doğa bilimleri, ahlak, birlikte yaşamın kuralları, adalet, özgürlük, demokrasi, insan hakları, cinsellik, varoluş konularında aydınlanmaya katkı verecek görsel medya, üniversiteler kurmalıdır.

Bu kuruluşların denetimi ve çalışması gerçekten üniversite kimliğine sahip kurumlara verilmelidir. Bir toplum aydınlatılmaz ise "Akıl Durgunluğu Sendromu" gelişmektedir. Akıl duyarlı olmalı ve çağlayanlar ve şelaleler gibi çağlamalıdır. Bilgi sahibi olmak yeterli değildir. Bilgiyi paylaşmak gerekir. Bilgi paylaşıldıkça çoğalır. Bilgi kullanıldıkça, yaşama geçirildikçe güçlenir. Bilgi güçlendikçe aydınlanma hızlanır. Aydınlanmadır, iyiyi, doğruyu, gerçeği gösteren, öğreten. Aydınlandıkça da doğaya, bilime uyumlu hale gelmek mümkün olur. İşte böylece insan kendini ve doğayı daha iyi tanımak, insanca yaşamak için gerekli ortamı yaratmış olur. İnsan, insan olmadan ne kendini ne de kâinatı anlayabilir.

Yeniliğe karşı olmak, geride kalmış ülkelerin genel hastalığıdır. Bu geri kalmış, olup-bitenden haberi olmayan ülkelerde sinsi bir bilim düşmanlığı da vardır. Bu ülkelerde yapılacak iş, bilimin topluma indirgenmesi ve eğitimi çağcıl hale getirmektir. Büyük-orta-küçük yerleşim bölgelerine hızla bilim merkezleri açılmalıdır.

Gelişim ve değişimin zorunlu olduğunda uyumun da olmazsa olmaz olduğunu gören anlayan yenilikçi, ilerici, aydınlar bilimden yanadır. Fakat toplumdaki tüm bireylerin aynı fikri

kabullenmesi paylaşması da düşünülemez. Farklı yaklaşımlar, farklı fikirler doğrunun bulunmasına katkıda bulunabilirler. İşte akıl-akıldan üstün olabilir. Akıl çağlayanlar gibi çağlarsa bilim de gerçeği araştırarak ortaya koyar ve dogmalar da hızla yok olur. Dogmaların varlığını sürdürdüğü ortamlarda konuşmaya, düşünmeye, araştırmaya gerek yoktur. Muhafazakâr ortamlar da koşulların değişmemesini ister, çünkü yaklaşım ekonomiktir, çıkarlar kaybolmasın yeter. Muhafaza edici, yenilikten hoşlanmayan ortamda da konuşma ve düşünme azdır. Mevcut koşulların yaşamını zorlaştırdığına inanan, yeni bir yaşama değil eski-ortaçağ yaşamına dönmek isteyen gerici ortamlarda geriye giderek mutluluğa yeniden sahip olmak isterler. Bu ortamlarda düşünmek, okumak, konuşmak yoktur. Mevcut koşulları çıkarları için yeterli bulan tutucular ile koşulları yeterli bulmayıp geçmişe dönmek isteyen gerici kesimler bilimin nimetlerinden yararlanmada en önde yer al-salar da bilime-araştırmaya-tartışmaya-sorgulamaya karşıdır-lar. Bilimden yana tavırlı olan ilericiler ise daha iyi bir yaşam için nereden geliyor-nereye gidiyoruz sorusuna yanıt için, kâinatı daha iyi anlamak için bilimsel araştırmaların devamını istemektedir. Bu değişim-gelişimden yana olanlar uyum için donanımlı iken, karşıt görüşte olanlar yeterince donanımlı değildir. Toplumun geleceğe uyum gösterme yeteneğini güç-lendirmek devletin görevidir. Devlet çağcıl, bilimden yana, yeterince donanımlı nesilleri yetiştirmez ise bekası imkânsız-dır. Bu nedenle üniversiteler bilimden yana olup olmadıklar-ını ortaya koymak durumundadır. Çünkü vatanın ve halkı-mızın var olup olmaması söz konusudur. Bilimdeki gelişime ayak uyduramazsak varlığımızı devam ettirmek mümkün ol-mayacaktır. Doğada her şey değişim ve gelişim halinde uyum gösteremeyenler yok oluyor. Çağa, doğaya ve bilime uyum göstermekten başka çare yoktur.

Bilim kendi yanlışını görür, bulur ve düzeltir. İnanç sistemleri, inanç dogmalar ise yanlışını ne anlayabilir ne de düzeltebilir.

Bir zamanlar düşünürler “Gök kubbe altında söylenmedik söz, yenilmedik nimet kalmadı.” derlerdi. O, o zaman için geçerliydi. Şimdi mucizevi bilgiler ediniyoruz, bu nedenle yeni düşünceler, yeni sözler, yeni nimetler, yeni olanaklar var, yarın da yenileri olacaktır. Zaman içinde kazanılan bilgilerin aydınlığında her şeyi değerlendirmeliyiz, geçmişini bugünün beyanı ile yorumlayabilirsiniz ama geçmişin kafası ile bugü-nü ne yorumlayabilirsiniz ne de kurgulayabilirsiniz. Geçmişte yaşayan insanlar bugün yaşasalar da geçmişini bugüne kesinlikle

taşımak istemezlerdi, çünkü onlar geçmişte ölümleri paha-sına her şeyi tartışmaya açmışlardır. Simavnalı Şeyh Bedret-tin’in bilimden yana, insandan yana tam tavırlı olduğu bilin-mektedir. Bugün bilim, “dünyanın başına bir felaket gelirse insanın geleceğini kurtarmak için ne yapmalıyız” sorusuna yanıt arıyor. İnsan için kâinatın bir başka kenarında yaşam or-tamı bulmaya ya da yaratmaya çalışıyor. Hz. Ali “En akıllı olan başkalarının aklından da yararlanandır.” der. Nedense bizim ülkemizde “Akıl Durgunluğu Sendromu” nedeniyle okumuşu da okumamış da, sonuçta ikisi de, her şeyi tersinden okudu-ğu için anlamakta ve algılamakta sıkıntı çekmektedirler. Her şeyin kendisiyle var olduğuna inanırlar, geçmiş de yok saya-rak tarihin kendisiyle başladığını zannederler. Bunlar önce aynaya bakıp kendileriyle tanış olmalıydılar. Sonra da insan ve insanlık için doğru olanın peşine düşmeleri gerekir. Yaşam kısa bir yolculuktur. Bu yolculukta kişisel çıkar için; çırpın-maya, yalana, dolana, başkalarını yok saymaya, ahlaksızlığa, uğursuzluğa zamanı yalnız cahiller ve hastalar ayırır. Dünyayı yaşanabilir olmaktan çıkaranlar hem tedavi edilmeli hem de tedavi edilmelidir.

Devleti yaratan insandır. Devlet insanın güvenliği, eğitimi, sağlığı için çalışmalıdır. Vatandaş uhrevi sorumluluklarını kendisi üstlenmelidir. Dini ticari araç olarak kullanmak ahlak-sızlıktır. Devlet sorunları zamanında çözmez ise o sorunlar zamanla çözülemez hale gelir. O zaman da çözümsüzlük çıkış olarak kullanılır.

3-7 Ekim 1993 tarihinde Bursa’da gerçekleştirilen X. Ulusal Gastroenteroloji Kongresi’nde “Sorunlarımız” başlığı altında bir panel düzenlemiştik. O panelde;

1. Bilimsel araştırmalardaki niceliğin ve niteliğin geliştiril-mesi,
2. Genç bilim insanlarını nitelikli araştırma yapabilmeleri için donanımlı hale getirmesi,
3. Türkiye’de gastroenterolog sayısının olması gerekenden az olduğunun ilgili kurumlara bildirilmesi,
4. Ulusal gastroenteroloji kongresinin belli bir program dâ-hilinde periyodik yapılması önerilmiştir.

Bu toplantıda gastroenterolojinin bazı sorunları gündeme getirilmiş olsa da çözüm konusunda yeterli görüş ortaya kon-madı. Panelistlerin ve toplantıya katılanların genel yaklaşımı, kişisel sorunlar çözülsün kurumsal ve toplumsal sorunların

çözüleceği yönündeydi. O zaman mevcut olan 200-250 gastroenteroloğun Türkiye için yeterli olduğunu ileri süren katılımcılar vardı. Oysa o zaman Türkiye'nin en az 1.500 gastroenteroloğa ihtiyacı vardı. O zamanlar iç hastalıkları ve genel cerrahide yan dal uzmanlığının oluşmasına sağlık Bakanlığı ve yandaşı akademik çevreler karşı idi. Bu ortaçağ hastalığının hortlaması idi. O zamanda genel tababet yapan hekimler dâhiliyenin, göz hastalıklarının, göğüs hastalıkları vs. kurulmasına karşı idiler.

Sağlık hizmetlerinde, yan dal uzmanlığı ve hastalık bazında uzmanlık geliştikçe toplumun sisteme güveni artmaktadır. Fakat işin kolayına ve ucuzuna kaçan bir yönetim varsa, hizmeti pratisyen hekimlere yıkmaya tercih eder. Sağlık hizmetlerinde bilime uyum gösterilmez ise ve gereken önlemler alınmazsa toplum hakkı olan çoğu hizmeti alamaz.

1993 yılındaki kongrede ele alınan sorunlardan biri de Türk Gastroenteroloji Kongresinin muntazam-periyodik olarak yapılması idi. Katılımın azlığı, araştırmaların sayıca ve kalite olarak yetersizliği ileri sürülerek her yıl kongre yapılmasına, toplantıya katılanların çoğunluğu karşı çıktı. Fakat o zamanki Yönetim Kurulu, uluslararası gelişimleri de göz önüne alarak, ulusal gastroenteroloji kongresinin her yıl yapılmasına karar verdi. Bu karar devrim niteliğindedir. Böylece Gastroenterolojide hızlı bir gelişim, çağcıl bir nitelik kazanımı süratle ortaya çıkmıştır. O zamanlarda dernek; genç araştırmacıların, temel bilimlerin de kongreye katılımını sağlamak için katılım ücretlerini, konaklama ücretlerini düşürerek katılımcı sayısını binlere çıkarmıştır. Bu dönemde, batı dünyasında kongre organizasyonlarında göz önünde tutulan etik kurallara elden geldiğince riayet edilmeye çalışılmıştır.

Türk Gastroenteroloji Derneği kongreleri gastroenterologların bilgilerini yenilemelerine ve araştırmalarını sunmalarına fırsat yaratmak için organize etmiştir. Örnek, etik, bilimsel seviyesi yüksek kongre olması için gereken tüm çaba gösterilmiştir. Özellikle Dernek yönteminde bulunanların konferans ve panellerde konuşmacı olarak yer almamasına özen gösterilmiştir. Satellit konferans veya panelde görev alan yönetim kurulu üyeleri paraya ellerini sürmeden, sponsor firma ödemeyi Derneğe yapmıştır. Derneğimizin ahlaki gelenekleri, yeni kuşaklar tarafından ne yazık ki sürdürülemezdir. Zaman içinde devletin üniversitelerine, kurumlarına, sivil toplum örgütlerine, derneklere, siyasetin, dinin, çıkarın

girmesiyle bilimsel kongreler de yozlaşmaya başladı.

Gastroenterolojinin sorunları da her geçen gün artmaya başlamıştır. 2007'de 24-26 Ağustos tarihinde Afyon'da Türk Gastroenteroloji Vakfı tarafından "Sorunlarımız ve Çözümleri" konusunda bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıda yapılan bir değerlendirmede, aktif gastroenterolog sayısının 400-460 olduğu ama gerçekte ihtiyaç olan gastroenterolog sayısının 3.500-5.000 olması gerektiği dile getirildi. Toplumumuzda ortalama yaşam süresi artmakta, doğum oranı artmakta, nüfus genel olarak artmaktadır. 2018 yılı için ise gereken gastroenterolog sayısı en az 10.000 olmalı ki ihtiyaç karşılansın.

Amaç sağlık kurumlarını şişirmek değil, hizmet kalitesini ve bilimsel seviyesini yükseltmek olmalıdır. Devlet acil olarak yan dalların da dallarının oluşmasını sağlanmalıdır. Halk kendini iyi eğitim görmüş donanımlı hekimlere teslim etmek istiyor.

Türkiye'de dün 84 tıp fakültesi vardı diyelim, yarın 100 oldu. Bunların minimum 700-1.000 gastroenteroloğa ihtiyacı var. Mevcut olan tüm gastroenteroloji uzmanları bile bunu karşılayamazken sorunun ciddiyetini hala algılayamıyoruz. Çünkü "Akıl Durgunluğu Sendromu" kronik bir hastalıktır. Türkiye'de şu anda mevcut olan gastroenterologlar İstanbul'un gastroenterolog ihtiyacını karşılamadığı gibi Amerika'daki birkaç üniversitenin (Harvard benzeri) ihtiyacını bile karşılayamaz.

Genel olarak ifade etmek gerekirse derneklerin yönetimine gönüllü olarak giren insanlar derneği kesinlikle kullanmamalı, akçeli aktivitelerde yer almamalıdır. Panelistlerin belirlenmesinde, toplantı bilimsel kurulu yetkili olmalıdır ki konuşmacılar konu uzmanı ve araştırmacılar arasından seçilsin. Satellit sempozyumların kötüye kullanılmaması için akçeli konuşmaya zemin hazırlanmamalıdır. Devamlı aynı kişilerin konferansçı, panelist ya da satellitte konuşmacı olması uluslararası etik kurallara aykırıdır. Bu nedenle aktif bilimsel kurullara yetki verilmelidir. Zamanında çözümlenemeyen sorunlar zamanla herkesin başına sorun yaratmaktadır.

Gastroenterolojide bilimsel gelişim isteniyorsa Derneğimiz gastroenterolojide yan dalların oluşması (hepatoloji, inflamatuar barsak hastalıkları, motilite vs.) için çaba göstermelidir. Bu konuda yapılacak çalışmalarla diğer uzmanlık dallarına da örnek olunmuş olunur.

Türk Gastroenteroloji Derneği ulusal kongreyi yılda ikiye çıkarmalıdır. Biri ilkbaharda, diğeri sonbaharda olmalıdır. Birisi araştırma klinik ağırlıklı, diğeri de endoskopi ağırlıklı olmalıdır. Yapılacak toplantıların Dernek şemsiyesi altında yapılması hem toplantıların etik kurallara hem de bilimsel kurallara uygun olmasını sağlayacaktır. Bilimsel gelişim o denli hızlı ki ona uyum gösterebilmek için eğitime daha çok zaman ayırmak gerekmektedir. Yan dalların dallarının oluşmasındaki gecikme bilimin de gelişmesindeki en önemli sorundur. Bilim şüphecilik üzerine kurulmuştur, bu nedenle bilim, şüphecilği sayesinde yanlışları düzeltmek için gerekeni yapmaktadır. Bilim inanç sistemlerindeki yanlışları da ortaya koyarak

yoluna devam etmektedir. Üniversitelerimiz bizim bilim yuvalarımızdır. Onları yaşatmak hepimizin görevidir. Bir ülkeyi ayakta tutan üniversiteler ve bilim insanlarıdır. Bunun örneği batı dünyasıdır. Batıda akademisyenler özellikle doçent, profesör olduktan sonra daha çok araştırmaya zaman ayırırlar. Gençlikte araştırma nasıl yapılır o öğrenilir. Zamanla belli konuda araştırmayı gündemine alır. Köprüyü geçene dek gece gündüz çalışır. Doçent, profesör olarak köprüyü geçer, akıllı olandır köprüyü geçtikten sonra araştırmaya yoğun şekilde devam eden. Bizde ise köprüyü geçen bırak araştırmayı köprüyü kuranı bile unuttur. Gezin, tozun ne istiyorsanız yapın, ama sorunun nedenli büyük olduğunu görün.

KAYNAKLAR

1. Özden A. Gastroenteroloji ve hepatoloji'nin sorunlarına çözüm önerileri. Güncel Gastroenteroloji Dergisi 2007;11:9-13.
2. Özden A. Dias hak ettiği ödülü devletten aldı. Güncel Gastroenteroloji Dergisi 2007;11:15-7.
3. Grundy Q, Fabbri A, Mintzes B. The inclusion of nurses in pharmaceutical industry-sponsored events. JAMA 2016;176:1717-20.
4. De Jong C, Dudley A. Reconsidering physician-pharmaceutical industry relationships. JAMA 2017;317:1772-3.
5. Stead WW. The complex and multifaceted aspects of conflicts of interest. JAMA 2017;1717-61.
6. Easley JT. Medical journals, publishers, and conflict of interest. JAMA 2017;1765-8.
7. Fontanarosa P, Bauchner H. Conflict of interest and medical journals. JAMA 2017;1717-61.
8. Workshops and Conferences Planning. (http://www.unive.it/media/eclt/ECLT_WorkshopGuidelines.pdf)
9. Guidelines for the Organization of Issx Meetings. International Society for the study of Xenobiotics.
10. Guidelines for EAHIL Conferences/Workshops.
11. Guidelines for Satellite Symposia. Americas Committee for Treatment and Research in Multiple Sclerosis.

JOHANN VOLFGANG VON GOETHE
(1749-1832)

Bir insanın ulaşabileceği en yüksek düzey,
kendi inanç ve düşüncelerinin bilincine varmak, kendi kendini tanımaktır.